



3 Hazepad wandelingen | Keizersrande

Welkom op Keizersrande, landgoed aan de IJssel. Al wandelend door het bosrijke landschapspark kun je mijmeren over het verleden, toen de koetsen nog over de klinkerweg hobbelden en de oude Baron Stratenus de scepter zwaaide. Wandel verder richting de IJssel langs een 3-tal kunstwerken naar de natuurrijke uiterwaarden en ervaar het heden en een waterveilige toekomst. Bij het op de terp gelegen moderne landbouwbedrijf Natuurderij Keizersrande gaan landbouw, water en natuurbeheer hand in hand. Tijd voor een pauze? Strijk neer bij Hotel Gaia en geniet van het uitzicht op het park en het eiland. Er zijn drie bewegwijzerde Hazepadwandeleroutes (5,5 / 2,5 / 4 km).

ROUTEKAART

Start routes

Huis Nieuw Rande (Hotel Gaia)

Schapezandweg 3, 7431 PZ Diepenveen.

Parkeerplaats begin oprijlaan

[Routebeschrijving via Google maps](#)

Toeristisch Overstap Punt (TOP)

Schapenzandweg 1, 7431 PZ Diepenveen.

Parkeren en startpunt wandelroutes

[Routebeschrijving via Google maps](#)

Openbaar vervoer

Zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

Printen

Wilt u deze route printen, kies dan bij Adobe acrobat > printen > meerdere > 4 pagina's per vel.

Let op!

Deze route werkt het beste op uw smartphone in [Acrobat Reader](#) of [ibooks](#). Gebruik de knop [ROUTEKAART] om naar de routekaart te gaan.

Horeca/rustpunten bij wandelroutes

Hotel Gaia, café/restaurant en hotel

Schapenzandweg 3

7431 PZ Diepenveen

www.hotelgaia.nl

Boerderij Erve 't Grutterink

Schapenzandweg 2

7431 PZ Diepenveen

T 0570-591423

www.rustpunt.nu

Randerpad

Randerpad 2

7431 PV Diepenveen

www.rustpunt.nu

De Kleine Wildenberg

Wildenbergsweg 6

Diepenveen

T 0570-593159

www.rustpunt.nu

De drie wandelroutes starten op de parkeer-plaats aan de Schapenzandweg 1 te Diepenveen.

Hier vindt u een informatiepaneel over de wandelingen. Vanaf dit punt volgt u de gekleurde routepaaltjes.

Bewegwijzerde wandelroutes:



• **Randeroute (rood) - 5,5 km**

Wandeling langs Oud, Smets en Nieuw Rande en de velden rond landgoed Rande.



• **Landhuisroute (geel) - 2,5 km**

Wandeling over de lanen en langs het monumentale landhuis Nieuw Rande.



Keizersranderoute (blauw) - 4 km

Wandeling over landgoed Nieuw Rande en door de uiterwaarden van rivier de IJssel

Op de routekaart vindt u paarse letters die corresponderen met informatie in de tekst. Tik op de paarse letters om naar de informatie te gaan.

Tik op de paarse letters in de kaart voor meer informatie.



Landgoed Keizersrande is gelegen ten oosten van de IJssel ter hoogte van Deventer/Diepenveen en bestaat uit Oud Rande, Smets Rande, Nieuw Rande en de Keizers- en Stobbenwaarden. Aan Landgoed Keizersrande is in 2013 Natuurderij Keizersrande toegevoegd, waardoor Keizersrande over de IJssel-dijk richting de IJssel is getrokken.

Oud Rande is het oudst, en was oorspronkelijk het middelpunt van de gelijknamige marke (een groot stuk grond dat eigendom was van een belangen-gemeenschap van eigengeërfde boeren). Het was één



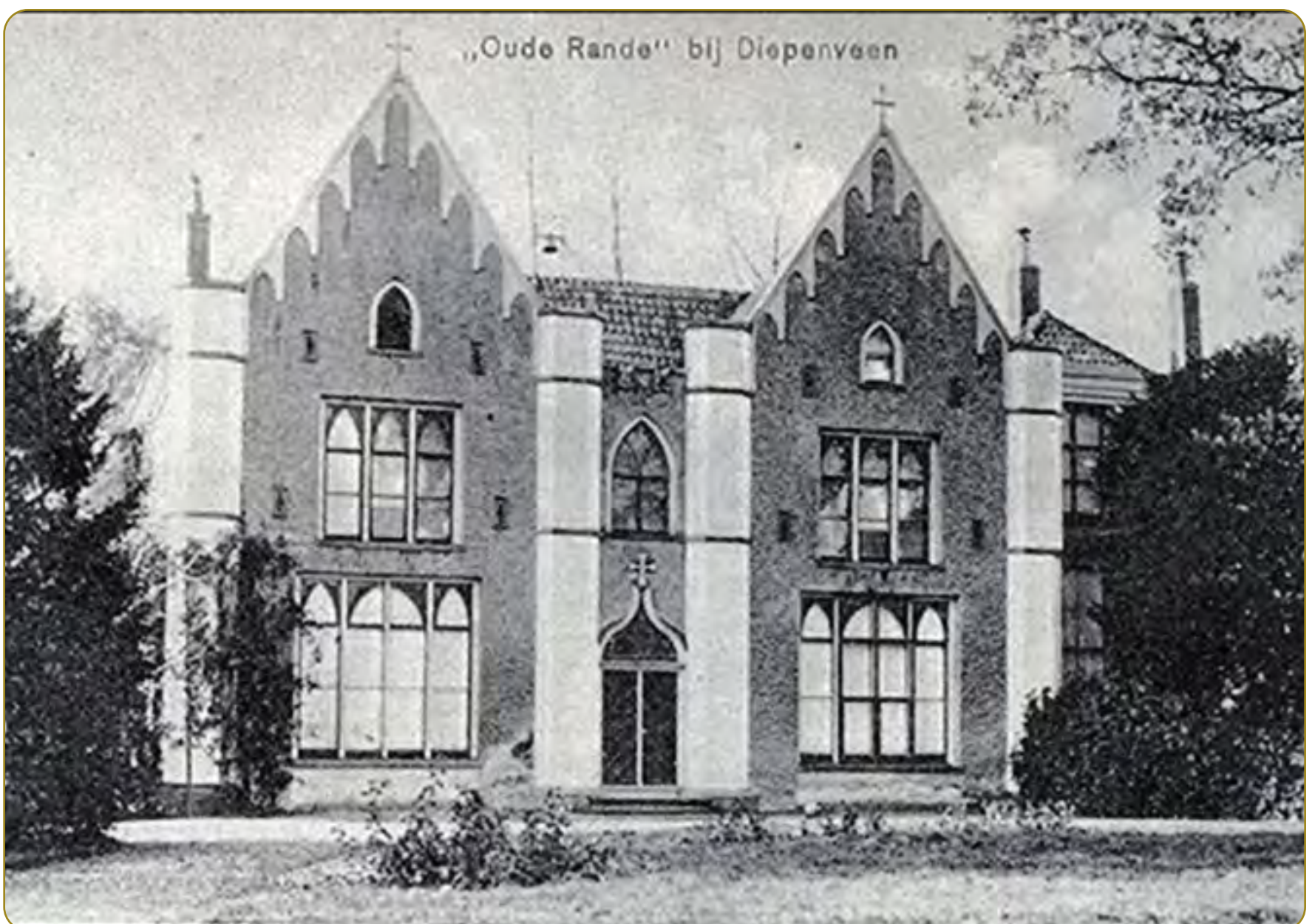
van de zes marken in het schoutambt Colmschate. Later is Smets Rande ontstaan vanuit Oud Rande en weer later Nieuw Rande vanuit Smets Rande. De landgoedeigenaren speelden als belangrijkste grootgrondbezitters een vooraanstaande rol in de marke. Een marke, ook markegenootschap of boermarke genaamd, was een middeleeuws collectief van grotere boeren, die gezamenlijk het beheer en gebruik van hun gemeenschappelijke gronden reguleerden. Naast hun eigen buitenplaats bezaten de landgoedeigenaren veel boerenerven, waar pachters de dagelijkse bedrijfsvoering deden, maar een deel van de oogst aan hun landheer moesten afstaan. Keizerrande, zowel het bosgedeelte als de uiterwaarden lenen zich voor prachtige wandelingen, de Hazepad Wandelingen Keizersrande.



A Oud Rande

Een oude toren, begroeid met klimop, op een steenworp afstand van de spoorlijn Zwolle-Deventer, is alles wat er is overgebleven van de eens zo machtige havezate Rande.

De oudste vermelding dateert al uit 1285, toen de familie Van Rande hier een kasteel bewoonde. Zo oud is de huidige toren echter niet; van het eerste kasteel is niets bewaard gebleven. De toren maakte deel uit van een groot huis dat Willem van Doetinchem, zoon van de schout van Deventer, hier liet bouwen in 1570.



Huis Oud Rande was een zogenaamde havezate. Als een erf met de bijbehorende gronden een bepaalde grootte had, mocht het huis vergroot worden en de naam havezate dragen. De nieuwe havezate moet erg groot geweest zijn, want het werd in de belasting aangeslagen voor 10 haardplaatsen, waarvan de eigenaar 'zegde' er maar 8 daadwerkelijk te kunnen gebruiken. Later werd in de toren op Oud Rande een kapel ingericht voor de Rooms Katholieke eredienst, die vanaf 1638 bediend werd door de paters Jezuïeten uit Zwolle.

In het begin van de negentiende eeuw raakte Oud Rande zodanig in verval dat men in 1838 overging tot gedeeltelijke sloop. De toren werd gespaard. Er verrees een nieuw huis in moderne neo-gotische stijl met een kasteelachtig voorkomen. Een bekende eigenaar in de negentiende eeuw was Cost Budde. Ook dit landhuis heeft echter de tand des tijds niet doorstaan, want in 1964 werd het met de grond gelijk gemaakt. Opnieuw werd de

toren gespaard. Het onderste deel van de toren vertelt nog steeds het verhaal van het katholicisme in de zeventiende eeuw, toen de katholieken in het geheim hun erediensten konden houden. Mocht de godsdienstoorlog weer oplaaien, dan kan het schuilkerkje op Oud Rande zo weer in gebruik worden genomen.



FOTO: ALBERT SPEELMAN

B Smets Rande

De eerste vermelding van het huis Rande dateert uit 1603. De in Deventer en omstreken bekende familie Swaefkens woonde er een groot deel van de zeventiende eeuw. Het huis Rande was destijds een aanzienlijk bezit; het was de oude havezate Oud Rande inmiddels voorbijgestreefd. Vanaf het moment dat Anna Maria Swaefkens omstreeks 1677 trouwde met Philippus de Smet, werd het huis Smets Rande genoemd.



Rond 1800 was Smets Rande een statig huis met twee bouwhuizen. De buitenplaats lag op een omgracht terrein en was omgeven door lanen. Uit die tijd dateren de beelden van Diane, godin van de jacht, Hercules, Aeneas en de helden van Troje. Deze beelden van de hand van beeldhouwer H. Ansum hebben lange tijd op het voorplein van Smets Rande gestaan en zijn nu te bezichtigen in de tuinen van kasteel Het Nijenhuis bij Heino.

In de eerste helft van de 19e eeuw werd Smets Rande verkocht aan de familie Slichtenbree, leerlooiers uit Deventer. Deze familie heeft er echter nooit gewoond. Zij waren rijk geworden met hun bedrijf achter de Smedenstraat en belegden hun winst in grond en landerijen. Het huis Smets Rande verviel tot een ruïne. Van de gracht was nog maar een klein deel over en de lanen aan de noord- en westkant waren verdwenen. Nadat Slichtenbree het landgoed in 1853 verkocht liet de nieuwe eigenaar het huis

dan ook spoedig daarna afbreken. De met eiken omzoomde oprijlaan is nog aanwezig, evenals de oude bouwhuizen ter rechterzijde van het landhuis, een ingestorte kelder en een deel van de moestuin met een serre. Ook een deel van de grachten herinnert nog aan Smets Rande, zij het dat het water ontbreekt.





C Nieuw Rande

In 1853 werd het landgoed Smets Rande aangekocht door de heer Duymaer van Twist, destijds gouverneur-generaal van Nederlands-Indië. Het huis was erg bouwvallig, dus besloot hij in 1857 een nieuw onderkomen te bouwen met Indische allure. Het landgoed kreeg een nieuwe naam: Nieuw Rande.

De Engelse tuinen werden aangelegd door de bekende tuinarchitect J.D. Zocher jr., die vooral bekendheid geniet door de aanleg van het Amsterdamse Vondelpark.

Een belangrijk onderdeel in de Engelse tuin zijn de reeds voor die tijd aanwezige kolken (als gevolg van dijkdoorbraken), die door Zocher tot een fraaie waterpartij zijn verbonden. Hierbij heeft hij gebruikgemaakt van de al bestaande hoogteverschillen van de rivierduinen. Duymaer van Twist (foto) stierf op Nieuw Rande in 1887. Na het overlijden van zijn echtgenote in 1895, werd het landgoed aangekocht door G.J.Th.



Baron Stratenus uit 's Graven-hage. Hij bracht een aantal veranderingen aan, waaronder de aanbouw van de paardenstal en een ketelhuis. Na zijn dood in 1939 gaat zijn zoon op Nieuw Rande wonen. In de daaropvolgende veertig jaren raakt het landgoed in verval. Het oorspronkelijke Zocherpark, met zijn open, Engelse aanleg, verdichtte zich steeds meer tot

een dicht struik- en boomgewas. Vlak voor zijn dood legateerde Stratenus in 1979 de grond van landgoed Nieuw Rande aan de Verenigde Gestichten (later Stichting IJssellandschap). Zijn vrouw kocht het huis en bleef daar tot haar dood wonen.



Na het overlijden van mevrouw Stratenus-Vis in 1996 kocht IJssellandschap het huis, waarna huis en landgoed weer in één hand waren. In 1997-1998 is het huis aan de binnenzijde gerenoveerd. Het pand is

in 1998 aangemerkt als Rijksmonument. Het park in de directe omgeving van het huis is opgeknapt, zodat de openheid, die zo karakteristiek was voor Zochers ontwerp, weer teruggebracht werd. In het huis is nu hotel Gaia gevestigd. Een ongedwongen locatie waar jong en oud heerlijk kunnen genieten van de prachtige omgeving. Ook geschikt voor vergaderen, trouwen of een ander feestje vieren.

D Uiterwaarden

De uiterwaarden zijn het overloopgebied tussen IJsseldijk (de winterdijk) en de zomerdijk langs rivier de IJssel. Het is de ruimte voor de rivier die nodig is om de tijdelijke piekafvoeren te bergen: in perioden van grote waterafvoer lopen de uiterwaarden tot aan de dijken onder water. Uiterwaarden zijn buitendijkse gronden. In het kader van Ruimte voor de Rivier zijn er grote ingrepen geweest om de IJssel nog beter door te kunnen laten stromen ten tijden van hoog water. Vooral na de flessenhals bij de stad is het



belangrijk dat de gebieden ervoor en erna genoeg ruimte bieden. IJssellandschap heeft Natuurderij Keizersrande (F) in de uiterwaarden ontwikkeld om het benodigde natuurbeheer, o.a. het kort houden van de vegetatie te kunnen uitvoeren.

E Kozakkenlinde

Een van de meest karakteristieke bomen op Nieuw Rande is zeker de Kozakkenlinde op de kruising van de Kozakkenweg en de IJsseldijk. Deze ruim 500 jaar oude linde kan waarschijnlijk als oudste boom van het landgoed worden

aangemerkt. Met haar zeven 'kandelaars' is het een zeer karakteristiek punt aan de zuidzijde van Nieuw Rande. Het verhaal doet de ronde dat begin 19e eeuw op deze verhoogde plaats een aantal Kozakken de Deventer Noordenbergpoort in de gaten hielden toen zij de troepen van Napoleon uit de stad hadden verdreven. De op deze verhoging aanwezige linde heeft na het vertrek van de ruiters de naam Kozakkenlinde gekregen en draagt deze naam tot de dag van vandaag nog steeds. De boom is enkele jaren geleden gerestaureerd en is nu weer in zijn volle glorie te bewonderen.

.....

F **Natuurderij Keizersrande**

In de prachtige uiterwaarden van de IJssel ten noorden van Deventer is door IJssellandschap een uniek en innovatief project ontwikkeld onder de naam Natuurderij KeizersRande. Het doel van dit project is om natuur, landbouw, ecologie, economie en recreatie weer met elkaar te verenigen. In Nederland worden

deze belangen vaak nog als strijdig gezien. De boerin op dit veelzijdige bedrijf is Annette Harberink. Natuurderij Keizers-Rande behelst in hoofdzaak de opzet van een modern biologisch dynamisch melkveebedrijf met een aantal belangrijke



neventaken, waaronder grootschalig natuurbeheer, verhoging van de biodiversiteit, watermanagement, bevordering van landschappelijke kwaliteit alsmede recreatie en educatie. Het bedrijf beslaat ca 170 ha en is gelegen in de Keizers- en Stobbenwaarden. Deze locatie en de wijze waarop een en ander is

ingericht, hangen direct samen met de vergravingen in de IJssel die door Rijkswaterstaat zijn uitgevoerd in het kader van het nationale programma Ruimte voor de Rivier. De bedrijfsvoering van Natuurderij KeizersRande is gebaseerd op het Wageningse beheerconcept “Boeren voor Natuur”. Dit houdt in dat de agrarische exploitatie geheel ten dienste staat van de natuur- en landschapswaarden binnen het hele gebied. Voorts is er sprake van een gesloten kringloopproces (zonder aanvoer van veevoer of meststoffen). De Natuurderij stoelt dus op 2 poten: inkomen uit beheer en uit productie van melk en vlees.



Kunstwerken

In de uiterwaarden komt u twee kunstwerken tegen:

Observatorium Keizersrande

Krijn de Koning



‘Observatorium Keizersrande’ is onderdeel van het project ‘Kunst bij Keizersrande’, waarbij verschillende permanente kunstwerken in de openbare ruimte worden gerealiseerd in opdracht van stichting Keizersrande. Zij vertellen het verhaal van de iets verderop gelegen Natuurderij Keizersrande, waar op een nieuwe manier ‘geboerd’ wordt. Hierbij

staan waterveiligheid, natuurbeheer en een ‘beleefbaar’ landschap centraal. Beeldend kunstenaar Krijn de Koning maakte rondom de ruïne van een oud steenfabriekje een bijzondere verblijfplaats. Het is een observatorium voor de wandelaar, vanwaar de weidse omgeving van de IJssel kan worden bekeken.

Binnenvaart

Marieke de Jong



Het kunstwerk is aangekocht door IJssellandschap nadat het onderdeel was van een tentoonstelling in het kader van alle veranderingen voorvloeiend uit het

project Ruimte voor de Rivier (uitgevoerd door het Kunstenlab Deventer).

Binnenvaart geeft de ontmoeting tussen water en huis weer in een sculptuur dat zowel een huis als een boot uitbeeld.

Het object is opgebouwd als een drie-dimensionale tekening. De transparante constructie vormt een veranderend subtiel lijnenspel al naar gelang welke positie de kijker ten opzichte van het beeld inneemt.





Haereweg 4, 8121 PJ Olst
www.ijssellandschap.nl

Ontdek het IJssellandschap!

IJssellandschap beheert, ontwikkelt en beschermt 4000 hectare natuur- en cultuurgrond rond Deventer. Dit doen wij met hart voor het verleden, oor voor het heden en oog op de toekomst. Zodat inwoners van stad en land er heerlijk kunnen blijven wonen, werken en recreëren. Benieuwd hoe IJssellandschap 750 jaar (!) geleden is ontstaan? Zie onze animatie:

